



NIEUW-GUINEA

LIBANON

VERHALEN VAN

veteranen

UIT DE LOPIKERWAARD

BOSNIË

IRAK

AFGHANISTAN

MALI

NEDERLANDS-INDIË

GOLFOORLOG

HET HOUDT NOOIT OP

Joop van Doorn

Nederlands-Indië (1948 - 1950)

De meubelmaker

Joop van Doorn was meubelmaker toen hij werd opgeroepen voor militaire dienst. Hij vertrok op 23 januari 1948 samen met nog 1600 andere militairen met de 'Waterman' naar Indonesië, waar hij twee en een half jaar zou blijven. Van Doorn was soldaat der eerste klasse bij 2-5-7 RI. Het was een verwarrende missie. Enerzijds ter bescherming van de bevolking, anderzijds met de opdracht het onafhankelijkheidsstreven te onder-



Joop van Doorn (links) en Rinus Vermeulen

drukken. Dertien leden van het eigen onderdeel sneuvelen of verongelukten daarbij, en hun missie eindigde met het vertrek op 9 mei 1950 met een Amerikaans troepenschip, zonder dat de beoogde doelen bereikt waren. Integendeel, politiek was de onafhankelijkheid van Indonesië, in 1945 door Soekarno uitgeroepen, inmiddels afgekaart en een onwrikbaar feit.

Joop van Doorn, ondertussen 23, zocht opnieuw werk als meubelmaker. Zijn oude werkgever had hem tijdens zijn verblijf in Java geschreven, dat hij altijd welkom was om weer bij hem te komen werken. Maar toen hij eenmaal terug was, bleek dat de baas was overleden. De nieuwe bedrijfsleider bood hem een salaris dat tien cent onder het minimumloon van die tijd lag. De bedrijfsleider zei: "Je bent lang weggeweest onder rare omstandigheden. Eerst moet je weer routine opdoen, vakkennis bijschaven." Joop van Doorn beschouwde het als een belediging, en ging weg zonder de



Joop van Doorn (1927)

Veteraan Joop van Doorn woont in IJsselstein. Hij heeft zijn dienstplicht vervuld als soldaat der eerste klasse bij het vijfde bataljon van het zevende Regiment Infanterie (5-7 RI). Als 20-jarige soldaat werd hij in 1948 met zijn militaire eenheid twee en een half jaar naar Nederlands-Indië gestuurd. De herinneringen aan die periode zal Joop nooit vergeten.

man een hand te geven. Later vond hij werk bij een meubelfabriek.

Onrustig

"Ik heb mijn hele verdere leven steeds gezorgd voor dagelijkse bezigheden, werken, lezen, schrijven, om niet te vervallen in wat tegenwoordig PTSS heet. Ik wilde koste wat kost zo normaal mogelijk functioneren, voor mijn

echtgenote en mijn kinderen”, aldus Joop van Doorn. Dat ‘normaal functioneren’ ging verder dan zijn dagelijkse werk. Joop van Doorn deed daarnaast ook de maatschappelijke functies waar hij voor gevraagd werd als hij dat kon. De focus op de maatschappelijke taak bracht afleiding.

“Kijk,” zegt Joop, en laat een foto van een vis in een leefnet zien, “een flinke knaap, met een uitgevouwen duimstok erlangs. In juni 2018 heb ik voor ’t laatst gevestigd. ’t Was een hobby. Maar de kanten werden me te steil. Dus is ’t over.”

Toch laat het niet los, nog steeds niet. Joop woont in een verzorgingshuis in IJsselstein, zijn vrouw Trees

in een ander gedeelte van hetzelfde woonzorgcomplex, in verband met de intensievere zorg die zij behoeft. “Het is gebeurd”, zegt Joop “dat ik ’s nachts wakker werd en op de begraafplaats in Batavia stond. Mijn vrouw heb ik ook wakker gemaakt, en we hebben lang gepraat, tot ik weer rustig was.”

Joop van Doorn is wat je noemt een ‘geletterd man’; hij heeft een brede kennis, is belezen, en bovendien ondanks zijn hoge leeftijd glashelder. Met alleen een bril als hulpmiddel leest hij alles wat los en vast is over de verloren strijd. Op zijn leestafeltje liggen momenteel twee dikke pillen: Diplomatie of strijd, met als ondertitel Het Nederlands beleid tegenover

Kerstavond 1948

*Het is donker, stil, het regent
Niemand die hier van weet
Gevoelens dwarrelen in het rond
Eenzaam sla ik alles op*

*Kan, of is er iemand die mij helpt?
Kijk omhoog, die intense donkerte
Die stilte tot in de verste verte
Er twinkelt niets, geen ster*

*gedachten gaan naar ver, heel ver
Thuis, is het daar ook zo stil?
Verlangen naar, en bang
Lukt het nog zo lang.*

*Leven, je moet het zelf doen.
Het is donker, zo stil, het regent zacht.
Een klein gestameld gebedje*



Foto van rijstvelden, afkomstig van de website van Joop van Doorn

de Indonesische Revolutie 1945-1947 van J.J.P. de Jong, en de 750 pagina's dikke Waaier van Fortuin van dezelfde auteur. Van Doorn leest ze, en maakt aantekeningen. De aantekeningen leiden tot essays, die ordners vullen. Ontboezemingen, gedichten, verhalende gebeden: Joop van Doorn schreef dagelijks het verleden van zich af. Slaat de tab op waar het gedicht 'Mens' van Leo Vroman achter zit. Hij heeft er ooit zelf een tekening bij

gemaakt van zichzelf en Trees. “Toen had u nog krullen,” zeg ik (de Joop van Doorn van vandaag heeft niet veel haar meer). “Nee”, corrigeert hij mij, “die krulletjes, dat zijn de springveertjes, uit het gedicht, lees maar na.”

*Loop zachtjes om hem heen en
ga elders om hem wenen,
maar laat hem staan,
zo eindigt het.*

Joops boezemvriend Piet in 't Veen zei hem eens: “Joop, ik ben zó blij dat jij er ‘toen’ niet bij geweest bent.” Met het woord ‘toen’ bedoelt Joop dit soort dingen: “kameraden die dood gemarteld zijn, je weet wel, hoef ik niet

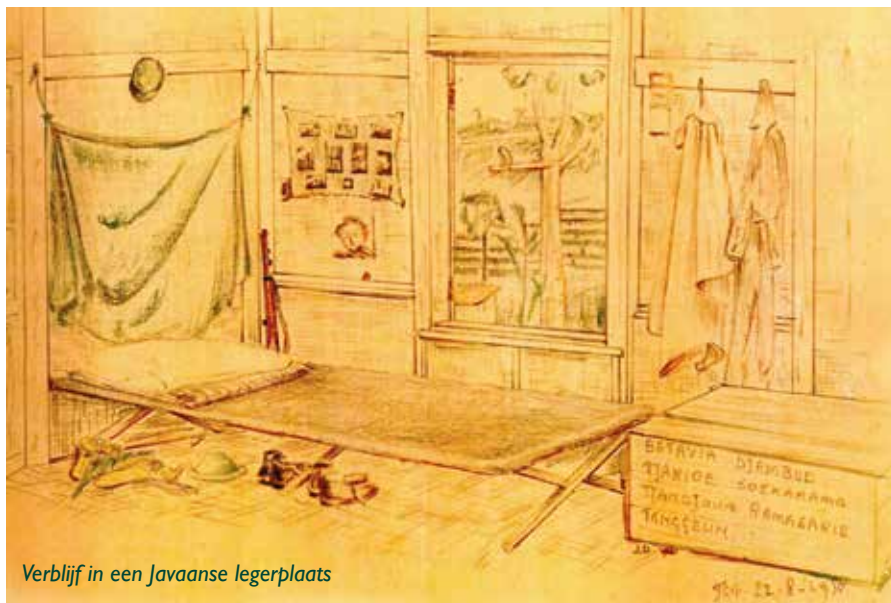
verder uit te leggen”. Piet in 't Veen kwam niet naar de reünie in 1975 in Oirschot. Hij kon er niet meer tegen; enkele jaren eerder had hij zichzelf van het leven beroofd.

Indië, Land van mijn Gedachten

De Indische periode van Joop van Doorn heeft uiteindelijk zijn neerslag gevonden in een boekwerk van 90 dichtbedrukte bladzijden met de titel: *Indië, Land van mijn Gedachten*. Het idee zat al in zijn hoofd, in 1999 begon hij zijn teksten te ordenen, dingen op te zoeken, te schrijven en dat resulteerde in een uitgave in 2005. Het is een terugblik, geen dagboek.

Beschouwend proza, aan de hand van de notities in zijn eigen aantekeningenboekjes en van enkele kameraden, met het commentaar ‘van achteraf’. Het leest gemakkelijk, Joop van Doorn kan uitstekend formuleren. Behalve foto's bevat het boek ook een aantal tekeningen. Daarbij is ook een schets van één van zijn verblijven: de stretcher waar zij op sliepen (Joop gebruikt de Maleise uitdrukking *tampat tidur* = slaapmatje), de klamboe (net tegen muggen), het wapen onder handbereik en de reiskist met persoonlijke eigendommen. Joop heeft ook gebruik mogen maken van de aantekeningen en dagboeken van enkele kameraden. Kerstmis: overleven, je heel even koesteren in wat heimwee. Joop schreef in 1999 een gedicht, en dat werd de aanleiding voor zijn boek over Indië.

Het geloof is in het boek een voortdurend terugkerend thema. Joop van Doorn vervat zijn godsvertrouwen telkens weer in woorden, op momenten dat de vertwijfeling nabij moet zijn geweest. Bijvoorbeeld na die keer dat een *banjir* (rivier die na een hevige regenbui buiten zijn oevers treedt en als een vloedgolf alles verwoest) 's nachts het kampement had weggevaagd: kleding, persoonlijke bezittingen, brieven, foto's, militaire uitrust-



Verblijf in een Javaanse legerplaats

De Boomboot (2005)

(hersenkronkel)

Jaren na zijn thuiskomst kwam hij met een soort boomboot naar buiten

Hij hing hier alle foto's in van zijn omgekomen sobats.*

Als de foto's goed hingen, maakte hij in gedachte een foto van zijn boomboot, Salueerde en nam zijn herinnering mee naar binnen.

De ceremonie herhaalde zich regelmatig.

De boomboot ging naar buiten en de foto's werden willekeurig verhangen

Hij salueerde, maakte zijn foto en nam het monument mee naar binnen.

Na tientallen jaren herhaalde deze gebeurtenis zich nog steeds.

Tot het monument naar buiten ging met alle foto's.

Na het neerzetten van zijn boomboot ging hij naar binnen,

Kwam weer naar buiten,

Begon zijn boomboot te versieren met kerstkransjes en een paar rotjes,

Nam een lucifer en stak zijn droom door ontploffingen in brand.

Terwijl hij salueerde bleef er weinig meer van de kronkel over.

Hij dacht: "Dat Zij rusten in vrede."

Toen er niemand reageerde, begon hij te schrijven.

** Maleis voor vrienden*

net zoveel terug. Ze schreven brieven naar familie in Nederland, en kregen post retour van familie en kennissen. Zo kwam de brief van Trees Walree uit Oudewater bij Joop van Doorn in Indië, hij schreef terug in gepaste bewoordingen, zij schreef hem weer en hij haar, steeds vertrouwelijker, en gaandeweg leerden ze elkaar daardoor kennen, beter kennen en verlangen naar de fysieke kennismaking. Het werd als het ware een verloving op afstand, met cadeautjes over en weer, foto's en trouwbeloften met Kerstmis. Zes jaar na terugkomst in Nederland trouwden zij, na een kennismakingstijd van bijna drie jaar, per pen en postzegel. Trees is voor Joop gedurende de jaren verkering en de 64 huwelijksjaren die volgden een grote steun en toeverlaat geweest, en dat is ze nog steeds.

ting, hutten, wapens. Bij het koppen tellen - sommigen stonden er in hun onderbroek - bleek sergeant Van de Beek met het water meegesleurd, en ze hebben hem nooit teruggevonden.

Schrijven, schrijven, schrijven
Schrijven was de enige manier van

contact met het thuisfront. Naar de maatstaven van nu werd er gigantisch veel geschreven. Omdat de bezorging onregelmatig was, kregen militairen in Indië soms wel tien of twaalf brieven tegelijk, en de 'schrijvers' onder de soldaten (zoals Joop van Doorn) schreven er als 't even kon

© 2020 Stichting Veteranen Lopikerwaard

Dit boekje is uitgegeven door de Stichting Veteranen Lopikerwaard
ter gelegenheid van 75 jaar vrijheid, november 2020.

Stichting Veteranen Lopikerwaard
KVK nummer 68492596
www.veteranen-lopikerwaard.nl
info@veteranen-lopikerwaard.nl

Interviews: Otto Beaujon
Vormgeving: Frans van Petegem
Eindredactie: Jorn Bleijs

ISBN 978-9-08-212835-2

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

In dit boekje vertellen negentien veteranen hun verhaal.

Vroeger militair geweest, of nog steeds.
Negentien veteranen uit Woerden, IJsselstein,
Montfoort, Oudewater en Lopik.

Journalist Otto Beaujon interviewde hen.
Ze zijn op vredesmissie geweest, of in een oorlog,
of het schemergebied daartussen.

Openhartig vertellen ze over hun ervaringen.
Over hoe ze er nu op terug kijken.
Maar ook over wat het met hen gedaan heeft.
Meerderen van hen dragen nog dagelijks de sporen met zich mee.
En toch klinkt in alle verhalen de trots door:
“Als wij het niet doen, wie dan wel?”

